

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ РЕГІОНУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядається інноваційний аспект розвитку міжнародної співпраці в системі загальної середньої освіти регіону, роль у цьому процесі партнер-клубу «Європейська освіта» Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: адаптація, зарубіжний досвід, міжнародна співпраця, освітній проект, партнерство, партнерська взаємодія, педагогічний клуб.

В статье рассматривается инновационный аспект развития международного сотрудничества в системе общего среднего образования региона, роль в этом процессе партнёр-клуба «Европейское образование» Ровенского областного института последипломного педагогического образования.

Ключевые слова: адаптация, зарубежный опыт, международное сотрудничество, образовательный проект, партнёрство, партнёрское взаимодействие, педагогический клуб.

The article in question deals with the innovating aspect of developing international cooperation in the system of regional general secondary education, the role played by the partner club «European Education» of Rivne In-service Teacher Training Institute in this very process.

Key words: adaptation, foreign experience, international cooperation, educational Project, partnership, partnership interaction, Pedagogical club.

Дієвою організаційно-методичною структурою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (далі – РОІППО), яка координує міжнародну співпрацю загальноосвітніх навчальних закладів (далі – ЗНЗ) Рівненської області, є педагогічний **партнер-клуб «Європейська освіта»**, пов'язаний із полісуб'єктністю, багатовекторністю партнерської взаємодії, продуктивністю її різноманітних форм.

«Перед людиною до розуму постало три шляхи: шлях роздумів – це найбагатородніший, шлях наслідування – найлегший, шлях власного досвіду – найважчий». – казав у свій час Конфуцій. Останній шлях, як на мене, є найуспішніший. Цю думку поділяють також і директори інноваційних ЗНЗ

області, завдяки яким створено партнер-клуб «Європейська освіта» кабінету управління закладами середньої освіти РОШПО (див. додаток А).

Партнер-клуб – це неформальне педагогічне об'єднання інноваційних закладів освіти (шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів), засноване на принципах співробітництва, колегіальності, добровільності, свободи вибору та полікультурності. Це команда більше трьох десятків яскравих особистостей керівників-менеджерів, які створюють (або створили) авторські школи, лідерів із неординарним мисленням, які ведуть свої колективи і випереджають час.

Що об'єднує їх?

По-перше, переконання, що національна освіта – найвища ознака інтелектуального розвитку суспільства в глобалізованому світі.

По-друге, творення сучасної і перспективної школи шляхом запровадження освітніх інновацій.

По-третє, здатність модернізувати освіту, моделюючи акмеологічний простір для досягнення «акме» кожним із учасників навчально-виховного процесу.

І, по-четверте, готовність співпрацювати, взаємодіяти, розвиватися, спілкуватися та підтримувати один одного.

Дали згоду ввійти до складу елітного клубу й зарубіжні партнери: приватний Пушкінський ліцей економіки, політики і права (Московська область Російської Федерації) та відділ освіти старостату повітового в Тарнуві (Республіка Польща). Це дало можливість педагогам Рівненщини:

- брати участь в інтерактивних семінарах, інтенсив-тренінгах, майстер-класах, онлайн-заходах кращих шкіл, гімназій і ліцеїв;
- стати учасниками програм обміну зі школами зарубіжжя.

Педагогіка – це наука, але й гра; це філософія, але й життя. Тому двері партнер-клубу широко відчинені для педагогів, що небадужі до проблем освіти. Серед членів клубу почесне місце посідають науковці: Степан Пальчевський – заслужений учитель України, доктор педагогічних наук, професор, віце-президент Української академії акмеологічних наук а також Микола Набок – кандидат педагогічних наук, доцент, вчений секретар відділення вищої освіти НАПН України.

Що таке партнерство?

Партнерство – це взаємовигідне співробітництво для досягнення спільної мети. Партнерство встановлюється за допомогою соціальної взаємодії. Це форма соціальної комунікації або спілкування хоча б двох осіб або спільнот, яке призводить до систематичного впливу одна на одну, реалізації соціальної дії кожного партнера, адаптації дій одного до дій іншого, спільності в розумінні ситуації, сенсу дій і певного ступеня солідарності або згоди між ними [11]. Тому діяльність партнер-клубу має **на меті** формування у дорослих уміння вчитися упродовж усього життя на засадах неформального партнерства з освітянами зарубіжжя: творення простору якісної середньої освіти для майбутнього; забезпечення умов для індивідуального інтелектуально-креативного розвитку; засвоєння і поширення позитивного досвіду життєдіяльності навчальних закладів; всебічна підтримка партнерів.

Які існують напрями розбудови неформальних партнерських стосунків?

Пріоритетом об'єднання визначено розвиток міжнародної співпраці шляхом розробки інноваційних освітніх проектів за напрямами:

- управлінський (порівняльний освітній менеджмент);
- психолого-педагогічний (управлінська майстерня, майстер-класи);
- соціально-педагогічний (партнерство, волонтерство, соціальні програми);
- освітній (творча обдарованість, освітні обмінні програми);
- інформаційний (інформаційна культура, видання буклетів, вісників, створення блогів).

Реалізація цих проектів скерована на вирішення таких **завдань**:

- налагодження співпраці із зарубіжними партнерами в системі управління загальною середньою освітою;
- збагачення практики оптимального поєднання державних і громадських чинників в управлінні установами освіти та навчальними закладами регіону;
- співставлення досвіду, діалог педагогічних систем і культур та народження нових ідей, технологій для збагачення надбань педагогічної громадськості;
- залучення додаткових ресурсів суб'єктів державно-громадського управління, волонтерства та соціального партнерства.

Чому партнерство в міжнародному форматі є корисним?

Така взаємодія корисна для розвитку громадянського суспільства, яке вирішує своє майбутнє за рахунок спільної діяльності й розвитку соціально-педагогічних і громадських структур. Як свідчить певний досвід, партнерство на базі навчального закладу дає можливість поліпшити імідж школи, залучити додаткові ресурси для її підтримки, сприяти задоволенню потреб та інтересів партнерів. Взаємовигідні стосунки створюють підґрунтя для накопичення соціального капіталу, поліпшення взаєморозуміння, довіри та взаємодії між вітчизняними та зарубіжними суб'єктами педагогічного партнерства. Усе разом слугує зміцненню демократичної основи розвитку суспільства й держави.

Неформальне партнерство працює у формі коаліцій (розробка та реалізація спільних освітніх, оздоровчих, культурних проектів, проведення традиційних свят тощо). Водночас здійснюється соціальне партнерство з міжнародними, міждержавними, національними фундаціями (Міжнародним фондом «Відродження», Фондом імені Стефана Баторія, Фундацією імені князів-благодійників Острозьких та ін.), державними органами управління освітою, органами місцевого самоврядування, бізнесовими структурами (ТОВ «ДАВ КЛУБ» (м.Київ), Зовнішньоекономічною асоціацією «Інтерспівдружність», туристичною агенцією «UniTravel» (м.Рівне) та ін.), релігійними організаціями тощо (див. додаток Б). Особливим партнером є засоби масової інформації. Співпраця з місцевою газетою, радіо, телебаченням, створення власного сайту в Інтернеті, організація професійного спілкування в мережеских спільнотах освітян дають змогу інформувати про діяльність установ освіти, навчальних закладів та залучати педагогічну громадськість до спільних дій.

Головне завдання поглиблення партнерства з педагогами зарубіжжя – мотивація навчання шляхом забезпечення міжнародного спілкування у закладах освіти. Ми обрали декілька шляхів: запрошення гостей на шкільні свята, співпраця з волонтерами асоціації AGIR (Франція), Корпусу Миру США в Україні, участь у міжнародних, міждержавних освітніх проектах, обговорення нагальних проблем європейської інтеграції на семінарах євроклубів тощо (див. додаток В). Останні активно працюють у багатьох навчальних закладах області, сприяючи формуванню в учнівської молоді європейського мислення, даючи привабливу можливість спілкуватися з ровесниками інших країн. Це один із аспектів інтеграції учнівської молоді в європейський освітній простір. У рамках українсько-польського проекту «Будуємо Європу разом» дев'ятий рік поспіль проведено у Рівному «Європейську олімпіаду» шкільних євроклубів.

Ряд навчальних закладів є партнерами Представництва ООН в Україні щодо реалізації освітніх проектів «Модель ООН в Україні». Зокрема, дев'ять ЗНЗ Рівного, Здолбунівська гімназія, Квасилівський НВК «школа–ліцей», Корецький НВК «Школа І-ІІ ступенів–ліцей» практикують прийняття відповідних резолюцій і звернень до молоді Рівненщини за результатами гри з моделювання тематичних засідань Генеральної Асамблеї ООН «Молодь проти тероризму», «Демократія – це дискусія», «Подолоємо СНІД разом», «Глобальні проблеми світу» тощо.

Кузнецовська гімназія – учасник проекту АШЮ (асоційованих шкіл ЮНЕСКО) в Україні з 2004 р. В основі оздоровчо-виховного процесу закладу лежить успішна реалізація розробленої моделі «Здоров'я і успіх». Дослідженню тем «Права людини», «Людина і довкілля» підпорядковано участь у реалізації міжнародних проектів «Мондіалога», «Партнери в освіті» та ін. Створено спільно з гімназистами Словаччини сайт «Молодь за здоровий спосіб життя», організовано роботу клубу учнівської дипломатії, молодіжного інтелектуального центру «Ерудит». За високі показники якості і конкурентоспроможності, встановлені на основі даних консалтингових, інформаційних і рейтингових агентств, номінаційний комітет ЕВА (Еurore Business Assembly) 2007 р. відзначив Кузнецовську гімназію Міжнародною нагородою «Європейська якість» [9].

Вагомим внеском у розвиток міжнародної співпраці освітян Рівненщини є використання досвіду волонтерів Корпусу Миру США в Україні, асоціації AGIR (Франція), які є носіями іншого способу мислення, іншої культури. За їхньою безпосередньою участю розроблено численні проекти за Програмою підтримки малих проектів (SPA Program) і Програмою партнерства та співробітництва (Partnership Program), що сприяли покращенню навчально-методичної і матеріальної бази навчальних закладів. Зокрема, створено ресурсні центри, клуби віртуальних подорожей, реконструйовано спортивні та ігрові майданчики, закуплено спортивний інвентар. Так, волонтер Елізабет Фаврет отримала грант уряду США для обладнання фітнес-центру для дівчат і жінок у м.Березному, а волонтер Прісцилла Чої – для організації дитячих англomовних таборів. ЗНЗ області широко практикують роботу в проектах на євроінтеграційну тематику (наприклад: «Аліанте», «Молодь у дії») шляхом

співпраці з Представництвом Європейської комісії в Україні, інформаційним центром Представництва Європейського Союзу в Україні.

У 2007 р. кілька шкіл долучилися до європейського досвіду педагогічної співпраці, наукової думки й змогли подивитися на загальні для всіх освітян проблеми під іншим кутом зору завдяки участі директорів у міжнародному проекті для педагогів України та Польщі. Саме під час спільних семінарів і тренінгів зав'язалася дружба з керівниками навчальних закладів Тарнувського повіту Малопольського воєводства. Першим і успішним став спільний проект «Бути європейцем – співпраця без поділу» за програмою Європейського Союзу для України, у рамках якого учні та вчителі наших шкіл відвідали Польщу, а польські педагоги та школярі стали гостями України. Так, під час реалізації проекту освітянами міст Кузнецовська і Ценжковіце були проведені семінари, психологічні тренінги, екологічні практикуми, музично-спортивні конкурси, засідання шкільних євроклубів.

Коментуючи візит польських освітян на Полісся, кузнецовська міська газета «Вісті» від 02.11.2007 р. зауважила: «Що зацікавило польських колег?

1. Упровадження інформаційних комп'ютерних технологій в управлінську діяльність керівника навчального закладу.

2. Динамічність системи національно-патріотичного виховання засобами позакласної і позашкільної роботи.

3. Методика навчання іноземних мов».

«Доктор Едмунд Юзько (керівник польської делегації – *М.Л.*) у свою чергу зазначив, що їм сподобалися гостинність українців, школи, в яких побували, а особливо – напрацювання у патріотичному вихованні учнівської молоді, спортивні справи». – констатував березнівський «Надслучанський вісник» від 07.11.2007 р.

Завдяки участі у Спільному проекті Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Спільнота споживачів та громадські об'єднання» (термін реалізації – 2007-2013 рр.) ЗНЗ міста Кузнецовська, Рівного, Корецького, Острозького, Рівненського та інших районів області створили цілісну систему споживчого навчання та виховання. Обізнаності щодо прав споживачів, розумінню європейського виміру споживчої політики в Україні сприяють запровадження спеціального курсу «Споживчі знання» (за рахунок варіативної складової навчального плану), інтеграція споживчих знань у зміст інших навчальних предметів, проведення позакласної та позашкільної роботи. Вміння орієнтуватися на ринку товарів і послуг, знаходити інформацію споживчого характеру, відповідний ринковим умовам рівень споживчої культури успішно демонструють учні цих навчальних закладів на щорічному конкурсі «Молодь тестує якість».

Керівники ЗНЗ Березнівського, Володимирецького, інших районів краю долучилися до розробки місцевих проектів, які фінансувалися в рамках програми «Польська закордонна допомога 2008» Міністерства закордонних справ Республіки Польща. У такий спосіб було підтримано сільську освіту в Україні шляхом активізації місцевих громад для створення у школах центрів розвитку села. Громадсько орієнтованими осередками спільної проектної

діяльності українських і польських освітян серед інших навчальних закладів стали: Березнівська гімназія і навчальний комплекс у складі середньої школи та технічного училища м.Семятиче Підляського воєводства, Прислуцький НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів–дитячий садок» Березнівської районної ради і школа №2 м.Красностав Люблінського воєводства, Поліська загальноосвітня школа I-III ступенів Березнівської районної ради і спілка шкіл «LOGOS» м.Пйотркув-Трибунальський Лодзького воєводства.

У 2009-2012 рр. Рівненщина разом зі Львівською, Полтавською та Чернігівською областями брала участь у реалізації інноваційного проекту «Реформування освіти на місцевому рівні», розробленому Університетом прикладних наук FONTYS (Нідерланди), Всеукраїнським фондом «Крок за кроком», благодійною організацією «Центр освітніх ініціатив» (м.Львів), за підтримки програми MATRA (Нідерланди). Проект став важливим кроком у посиленні ролі РОППО у створенні громадсько-державної системи управління освітою на основі позитивного досвіду Нідерландів і Польщі. Розроблено пілотні проекти розвитку сільських освітніх округів – Семидубського у Дубенському та Ярославівського у Млинівському районах, підготовлено нормативно-правовий супровід діяльності ЗНЗ із малою кількістю учнів.

2009 р. для Корецького НВК «Школа I-II ступенів–ліцей» – члена Всеукраїнської асоціації Шкіл майбутнього – відкрив ще одну цікаву сторінку в історії закладу. Завдяки участі директора (Людмили Даниш) і заступника директора (Оксани Рогальчук) у Міжнародній конференції «Школа майбутнього – освіта без кордонів» (Єгипет) у школі набула розвитку експериментальна робота в рамках проекту «Педагогічна дипломатія», яка сприяє вихованню міжетнічної толерантності, поваги до національної самобутності, культури та історії інших народів, розвитку почуття відповідальності за спільне майбутнє.

Успішно ведуть дослідно-експериментальну роботу всеукраїнського рівня педагогічні колективи Бугринського агротехнічного ліцею і загальноосвітньої школи I-II ступенів Гоцанського району за темою «Формування особистості європейського типу в умовах реалізації нової моделі – «Акме-школа» (2011-2016 рр.), Рівненської гуманітарної гімназії – за темою «Розвиток і виховання гімназиста в єдиному європейському освітньому просторі» (2011-2017 рр.). Особливо актуалізує потребу гімназії в євроінтеграції освітнього середовища її участь у зарубіжних програмах: конкурсно-навчальній Литовського християнського коледжу (LCC, м.Клайпеда), «Театрально-художня творчість», «Молода Полонія» (Польща), «Йоханітер – перша допомога при нещасних випадках» (Німеччина).

У рамках ініціатив «Освітній менеджмент» (Нідерланди), «Громадянська освіта та самоврядування», «Школи – партнери майбутнього» (Німеччина) пропонується широкий спектр різноманітних програм і конкурсів. Так, у рамках останнього проекту шестеро вчителів німецької мови м.Рівного пройшли стажування в Німеччині (міста – Берлін, Швєбіш-Гааль), а учні стали учасниками конкурсів, спрямованих на засвоєння європейських цінностей: «Найкращий винахід Німеччини» (учнівські твори), «Євробачення-2011»

(презентації), «Захист навколишнього середовища» (фото- і відеоматеріали), «Лугіх» (поезія), «Німецька музика», «Моя дорога до школи» (відеосюжети), Каразінський колоквиум (захист наукових робіт). Налагоджено взаємообмін учнями між Березнівським НВК «Економіко-гуманітарний лицей-загальноосвітня школа I-II ступенів» і гімназією м.Діллінген землі Баварії.

До спільної програми Британської ради та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Навчаймося разом» (Connecting Classrooms) приєдналася Рівненська спеціалізована школа I-III ступенів №15, яка працює над проектами задля вміння жити й працювати у глобальному просторі, створення більш безпечного світу в майбутньому в групі зі школами Кіпру, Мальти та Великої Британії. Протягом 2011-2012 н.р. на базі цієї школи успішно здійснювався освітній проект «Lieder-2012» за підтримки Американської ради та Корпусу Миру США в Україні з теми «Соціологізація учнівської молоді». До участі у проекті, розрахованому на два роки, залучено 50 старшокласників ЗНЗ м.Рівного, які на семінарах-тренінгах, дебатах активно обговорювали англійською мовою наступні теми: лідерство, торгівля людьми, поширення і запобігання ВІЛ-інфекції та СНІДу тощо.

Відповідно до Плану дій Ради Європи щодо України на 2008-2011 рр., зокрема у галузі освіти для демократичного громадянства і прав людини, 2011 р. у Рівненській області відбувся міжнародний семінар «Розвиток системи громадянської освіти в Україні. Досвід. Виклики. Перспективи». Провідних фахівців Швейцарської Конфедерації у галузі громадянської освіти було ознайомлено з кращими національними практиками із зазначеного питання.

Продовжується реалізація спільного проекту Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Його метою є створення сприятливого середовища для сталого тривалого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні. Зокрема, гранти з упровадження енергозберезувальних технологій у рамках реалізації проекту виграли ЗНЗ Дубровицького, Рокитнівського, Сарненського та інших районів. А це означає, що половину необхідних для цього коштів виділяє ПРООН, 5% – лягає на плечі сільської громади, 20 і 25% – виділяють відповідно з районного та обласного бюджетів.

Зміцненню міжнародних культурно-освітніх контактів сприяють також прямі зв'язки з українською діаспорою. Так, Рівненська українська гімназія, Рівненська спеціалізована школа I-III ступенів «Центр надії», інші школи регіону ефективно використовують можливості західної діаспори (США, Канади, Німеччини, Австралії тощо) для розбудови інфраструктури навчальних закладів, стимулювання навчально-педагогічної праці. Школа «Центр надії» також продуктивно співпрацює з Міжнародною школою завтрашнього дня (м.Москва) щодо розробки та апробації програм, кваліфікаційних матеріалів, процедур проведення уроків за модульною системою; автентичного методичного забезпечення програми модульного навчання англійської мови; підвищення кваліфікації вчителів англійської мови шляхом проведення спільних семінарів-тренінгів. За результатами тестування 2009 р., 12 учителів

школи отримали міжнародні сертифікати на право викладання програми нетрадиційних форм навчання.

Підвищенню інноваційного потенціалу діяльності партнер-клубу «Європейська освіта» підпорядковано співпрацю з рядом громадських організацій. Чільне місце серед них займають такі об'єднання, як: Міжнародний освітянський «Партнер-клуб», «Вчителі за демократію і партнерство» (м.Київ), «Європейський діалог», «Центр освітніх ініціатив» (м.Львів), «Асоціація шкіл-партнерів», «Волинський ресурсний центр» (м.Рівне) та ін. За їхньою участю партнер-клуб проводить професійні тренінги, управлінські мости, презентації авторських педагогічних систем (моделей). Плідною зробили міжнародну співпрацю також популярні авторські майстер-класи відомих учених-дидактів Росії Марка Поташника, Євгена Ямбурга, заслужених учителів України – Віктора Громова, Степана Пальчевського; провідних вітчизняних науковців – Лідії Даниленко, Миколи Набока та ін. [3].

Упродовж останніх п'яти років організовано обмін досвідом управлінської діяльності з освітянами Тарнувського повіту Малопольського воєводства Республіки Польща, міст Карлові Вари і Прага Чеської Республіки, Берлін і Дрезден Федеративної Республіки Німеччина. За участю «Асоціації керівників закладів освіти нового типу» Рівненської області, Рівненської обласної громадської організації «Альянс Франсез» проведено науково-практичні семінари, конференції, управлінські мости на базі установ освіти та навчальних закладів таких міст: Барановичі і Мінськ (Республіки Білорусь), Москва і Московська область (Російської Федерації), Таллінн і Кохтла-Ярве (Естонської Республіки), м.Мец (Французької Республіки) [7].

«Мисли по-сучасному – дій на перспективу», – таким був лейтмотив семінару з обміну педагогічним досвідом із теми «Стратегії управління навчальними закладами в умовах інтеграції до європейського освітнього простору», який відбувся 2012 р. у навчальних закладах міста Будапешт (Угорщина), Корнойбург (Австрійська Республіка) і Любляни (Республіка Словенія). Один із організаторів заходу – партнер-клуб «Європейська освіта». Учасниками семінару були 37 працівників установ освіти, загальноосвітніх, дошкільних і позашкільних навчальних закладів області.

Угорські партнери змістовно презентували національну систему середньої школи, зокрема столичної гімназії (9-13 класи). Акцентовано увагу на сучасній організації вивчення іноземних мов, міжпредметному підході до навчання, підвищенні кваліфікації педагогічних кадрів, здійсненні видатків на освіту.

У м.Корнойбурзі – центрі одного з округів найбільшої федеральної землі Нижня Австрія – нам продемонстровано можливості моделі школи академічного ухилу для успішного навчання й особистісного становлення учнів. Показовим є використання інформаційно-комп'ютерних технологій у природничо-математичній освіті, історичній, мистецької і здоров'я-збережувальної складових гімназійного навчання (з 11 по 18 років). Серед інших пріоритетів австрійської школи – автономний менеджмент, ефективність матеріально-технічного забезпечення.

Європейський вимір став визначальним чинником розбудови також середньої школи Словенії – держави на південному сході Європи. В одній з основних шкіл (1-9 класи) м.Любляни ми ознайомилися з організацією навчального процесу за тріадами в межах національної програми, а також зі специфікою навчання за інтернаціональною програмою. Особливо наших колег зацікавили підходи до стандартизованого оцінювання якості освіти у вигляді обов'язкових іспитів, дидактичні можливості шкільних підручників, відповідність їх змісту і методичного апарату віковим можливостям та пізнавальним інтересам учнів, статус шкільної ради і шкільного парламенту.

«Яким має бути інноваційний розвиток сучасної школи? Як забезпечити процес творення школи майбутнього в освітньому просторі України? На ці та інші актуальні питання ми шукали відповідь під час семінару», – говорить Степан Делідон, директор Березнівської гімназії.

«Семінар зацікавив усіх, хто не боїться працювати з іноземним досвідом і відтворювати його після творчого переосмислення на вітчизняному освітньому ґрунті, – підтримує колегу Галина Вознюк, начальник відділу освіти Дубенської райдержадміністрації. – Адаптоване втілення досвіду сприятиме розбудові справді демократичної успішної української школи» [6].

Завдяки партнерським зв'язкам із навчальними закладами освоєно нові педагогічні технології, значно поповнилася навчально-матеріальна база. Міжнародна співпраця справляє величезний вплив на формування власного ставлення до європейських країн й усвідомлення себе як частинки України, амбасадорами своєї держави і носіями цінностей своєї культури та історії.

Крім того, члени партнер-клубу «Європейська освіта» були учасниками наступних освітніх заходів:

- міжнародних науково-практичних конференцій «Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору», «Європейський вимір в освіті: виховуємо громадянина», «Моделі інноваційного розвитку школи» (м.Київ), «Професійний розвиток педагога в системі безперервної післядипломної освіти» (м.Рівне), міжнародних конференцій «Бюджет, фінансування та автономія школи: Україна та Центрально-Східна Європа» (м.Київ), «Сучасні підходи до оцінювання якості освіти» (м.Москва), «Школа майбутнього – освіта без кордонів» (Єгипет);

- семінарів керівників ЗНЗ: «Досвід країн Центральної та Східної Європи у галузі реформування освіти» у рамках спільного проекту громадської організації «Центр сучасних освітніх технологій» (м.Рівне) і Рівненської державної обласної бібліотеки «Підвищення обізнаності громадськості з питань європейської інтеграції», «Міжнародна освіта – творча співпраця» у рамках Міжнародного Британського проекту «Global Gateway»;

- «круглих столів»: «Гендерні аспекти в освіті зарубіжних країн: порівняльний аналіз», «Як залучити додаткові ресурси для розвитку навчального закладу»;

- літньої польсько-української школи менеджменту «Європейський вимір»;

- Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій;

- Міжнародної виставки «Сучасні навчальні заклади»;
- естафет управлінських ідей;
- пробного впровадження в управлінську практику розроблених методичних рекомендацій «Адаптація міжнародних стандартів якості діяльності громадсько активних шкіл в освітньому просторі регіону».

Популяризації перспективного зарубіжного досвіду з реалізації інноваційних ідей в управлінні демократичною школою слугує також проведення зустрічей із випускниками програм міжнародного освітнього обміну, а саме: директором Володимирецького районного колегіуму Анатолієм Остапенком, директором Рівненської загальноосвітньої школи I-III ступенів №13 Михайлом Беліком, директором Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар» Олегом Желюком, вчителем англійської мови Рівненської спеціалізованої школи I-III ступенів №15 Оленою Франчук а також Анною Гонорською (м.Київ), Ларисою Середяк (м.Львів), Іваном Ветровим (м.Рівне) та іншими педагогами, які відвідали зарубіжні країни і намагаються пристосувати здобутий там досвід до потреб освіти в Україні [1]. «Ми, – розмірковував Абрахам Маслоу, – повинні навчати людей бути креативними... щоб вони були готові прийняти нове, імпровізувати...».

Важливим ресурсом педагогічного партнер-клубу є інформаційне забезпечення міжнародної співпраці ЗНЗ шляхом участі у професійних виставках, інформаційних ярмарках, презентаціях перспективних зарубіжних моделей новітніх шкіл, зустрічах із редакторами провідних фахових видань, авторами посібників, культурологічних й інших публічних заходах, видавничій справі, поширенні опублікованих статей, проспектів, брошур чи інших інформаційних носіїв для зацікавлених цільових аудиторій. Десятки публікацій у місцевих, регіональних, національних і зарубіжних ЗМІ висвітлюють здобутки освітянського партнер-клубу, якими варто поділитися з іншими профільними громадськими об'єднаннями. Розширенню дистрибуції (цільової аудиторії читачів) сприяють інформаційні партнери: Видавничий дім «ОГО», «Рівненська газета», тижневик «7 днів» та ін.

Гуманітарними інвестиціями партнер-клубу «Європейська освіта» у розвиток міжнародної співпраці ЗНЗ мають стати такі очікувані результати його подальшої діяльності:

- упровадження міжнародних стандартів якості діяльності громадсько активних шкіл в освітньому просторі регіону;
- відпрацювання механізмів адаптації зарубіжних інноваційних моделей, систем управління формуванням і розвитком освітнього середовища;
- створення регіональної мережі асоційованих шкіл ЮНЕСКО;
- модернізація методичного забезпечення з формування проектної культури як визначальної умови конкурентоздатності педагога;
- налагодження високопрофесійного інформаційного супроводу обміну досвідом із зарубіжними партнерами щодо підвищення якості освітніх послуг.

Таким чином, зарубіжний досвід перспективного реформування школи переконує нас у тому, що освіта є головним пріоритетом у розбудові економічного, соціального й культурного життя власної країни та європейської

спільноти, досягненні взаєморозуміння між народами, забезпеченні сталого розвитку та конкурентоспроможності європейських країн у XXI столітті. Міжнародне партнерство приносить позитивні результати, впливає на якість освітнього процесу, виховання толерантного ставлення до людей різних національностей, формує уміння жити в полікультурному світі. Враження, ідеї, досвід, набуті за роки співпраці, стали незрівняним скарбом, який збагатив нас професійними інноваційними технологіями, навчальними матеріалами і творчими знахідками кращих педагогів світу. Ціцерон зазначав: «Маючи поганих кравців, ми не будемо мати добротного одягу, маючи поганих пекарів, ми їстимемо поганий хліб, а якщо матимемо поганих учителів, то не матимемо країни майбутнього». Тому та перспектива, яку відкриває нам взаємна інтеграція, сприяє взаєморозумінню та взаємозбагаченню, дружбі та партнерству. Усвідомлення важливості подальшої міжнародної співпраці спонукає освітян прагнути свідомого професійного зростання й активної громадянської позиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антологія адаптованого досвіду або Для чого існують програми освітніх обмінів [Текст]. – Рівне : Перспектива, 2004. – 388 с.
2. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору [Текст] // Вища освіта України: темат. вип. – 2006. – Дод. 3. – Т. 1. – 480 с.
3. Керівник і керівництво: інноваційні підходи [Текст] / упор. Л. Галіцина. – К. : Шк. світ, 2011. – С. 16-20. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
4. Лавриченко Н. Реформування шкільної освіти в країнах Західної Європи [Текст] / Н. Лавриченко // Директор школи. – 2008. – № 29-30. – С. 5-36.
5. Люшин М. Конкурс у гімназіях Москви – сім учнів на місце [Текст] / М. Люшин // Рівненська газета. – 2007. – № 19. – С. 4.
6. Люшин М. Мисли по-сучасному – дій на перспективу [Текст] [Електронний ресурс] / М.Люшин // Освіта Рівненщини. – 2012. – 8 травня. – № 3. – С. 4. – Режим доступу : rivneosvita.org.ua.
7. Люшин М. О. Професійна підготовка керівників освітніх організацій в умовах неперервної післядипломної педагогічної освіти [Текст] / М. О. Люшин // Матеріали III Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій / упор. Г.А.Назаренко. – Черкаси : ЧОПОПП, 2012. – С. 112-117.
8. Люшин М. Як рівненські педагоги у естонців вчилися [Текст] / М.Люшин // Рівненська газета. – 2008. – № 49. – С. 4.
9. Моделі інноваційного розвитку школи [Текст] : матеріали Міжнар. науково-практ. конфер. (Київ, 28-30 жовтня 2009 р.). – К. : Арт Економі, 2010. – 312 с.
10. Молодь обирає дію: співпрацюємо у соціальному проекті [Текст] / О.Пометун, І. Сущенко. – К. : А.П.Н., 2003. – 56 с.
11. «Партнер»-клуб [Текст] / ред. Г. С.Сазоненко. – К., 2007. – 248 с. – (Укр. та англ. мовами).

12. Саєнко С. Як інтегрувати навчальний заклад у європейський простір? [Текст] / С. Саєнко // Директор школи. – 2012. – № 8. – С. 21-22.
13. Стратегії управління закладами освіти в умовах формування інформаційного суспільства [Текст] : зб. наук. праць / ред. Р. П. Вдовиченко, Л.М.Калініна. – Київ=Миколаїв : Іліон, 2008. – Вип. 1. – 400 с.
14. Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики [Текст]. – К. : К.І.С., 2003. – 296 с.

Дата надходження до редакції: 16.11.2012 р.

ДОДАТКИ

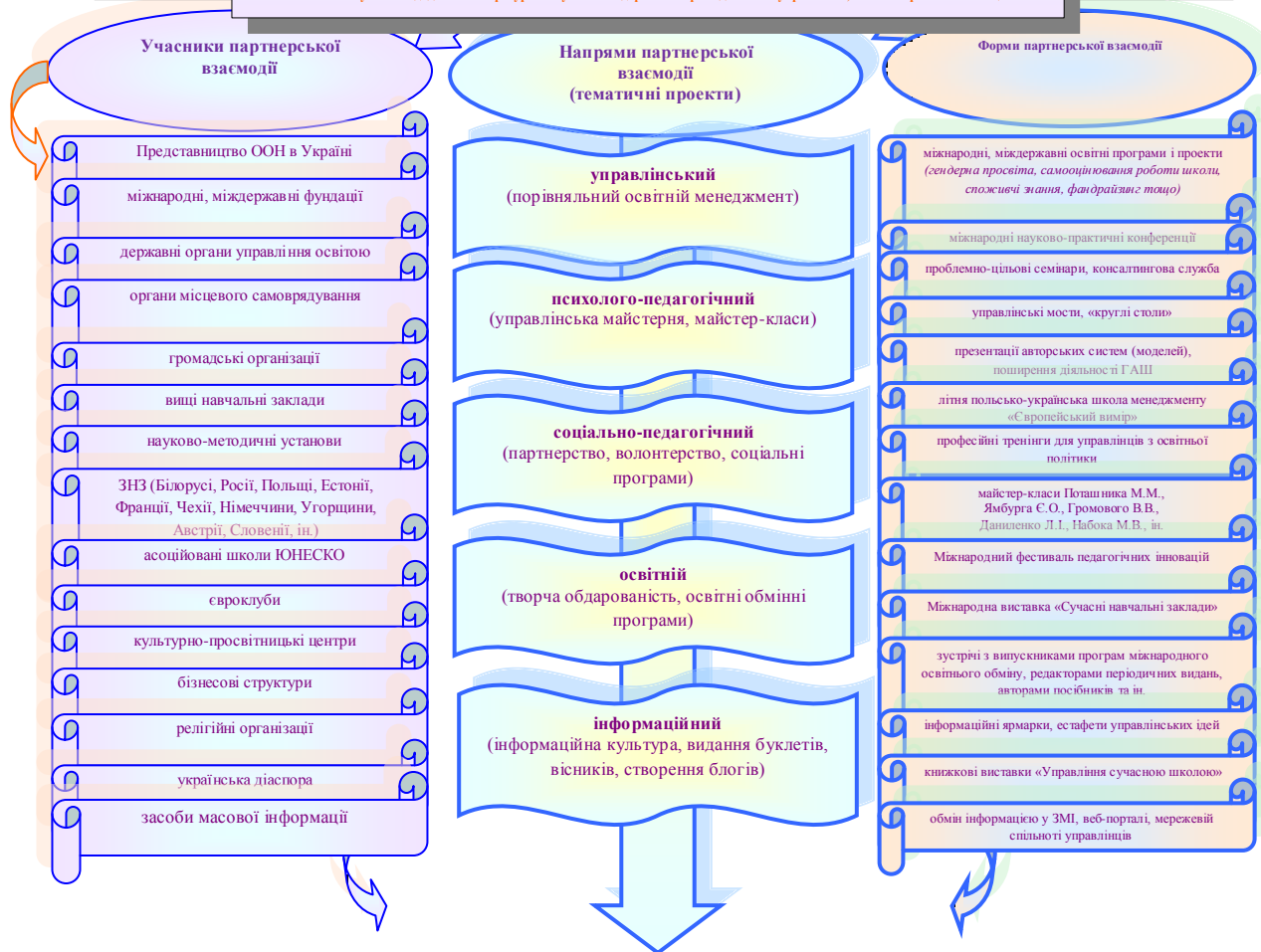
Додаток А

Модель діяльності партнер-клубу «Європейська освіта» з розвитку міжнародної співпраці керівників ЗНЗ Рівненщини

Мета: сприяти формуванню у дорослих уміння вчитися впродовж усього життя на засадах неформального партнерства з освітянами зарубіжжя

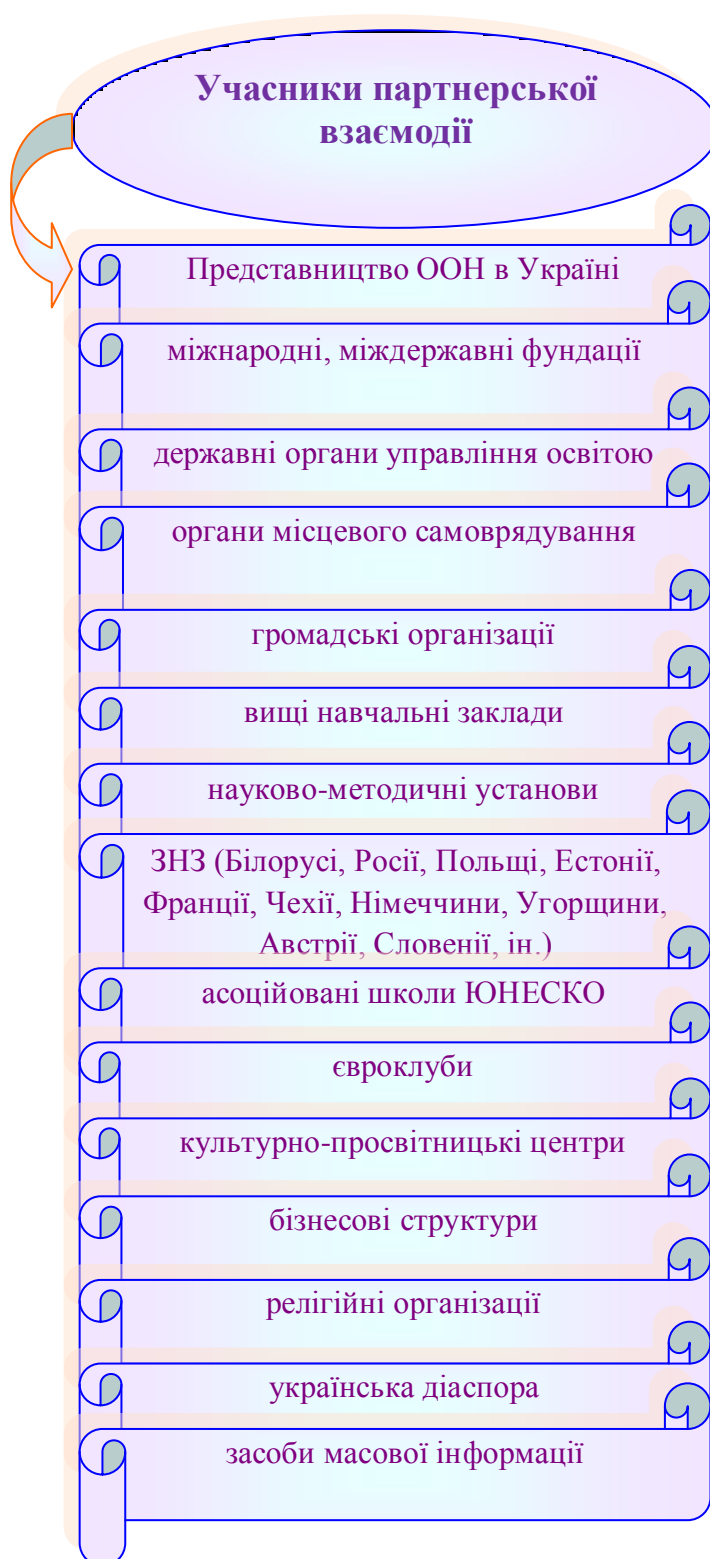
Завдання:

- налагодження співпраці із зарубіжними партнерами в системі управління загальною середньою освітою;
- збагачення практики оптимального поєднання державних і громадських чинників в управлінні установами освіти та навчальними закладами регіону;
- співставлення досвіду, діалог педагогічних систем і культур та народження нових ідей, технологій для збагачення надбань педагогічної громадськості;
- залучення додаткових ресурсів суб'єктів державно-громадського управління, волонтерства та соціальної

Очікувані результати:

- впровадження міжнародних стандартів якості діяльності громадсько активних шкіл в освітньому просторі регіону;
- відпрацювання механізмів адаптації зарубіжних інноваційних моделей, систем управління формуванням і розвитком освітнього середовища;
- створення регіональної мережі асоційованих шкіл ЮНЕСКО;
- модернізація методичного забезпечення з формування проектної культури як визначальної умови конкурентоздатності педагога;
- налагодження високопрофесійного інформаційного супроводу обміну досвідом із зарубіжними партнерами щодо підвищення якості освітніх послуг.

Форми партнерської взаємодії

міжнародні, міждержавні освітні програми і проекти (*гендерна просвіта, самооцінювання роботи школи, споживчі знання, фандрайзинг тощо*)

міжнародні науково-практичні конференції
проблемно-цільові семінари, консалтингова служба

управлінські мости, «круглі столи»

презентації авторських систем (моделей), поширення діяльності ГАШ

літня польсько-українська школа менеджменту «Європейський вимір»

професійні тренінги для управлінців з освітньої політики

майстер-класи Поташника М.М., Ямбурга Є.О., Громового В.В., Даниленко Л.І., Набока М.В., ін.

Міжнародний фестиваль педагогічних інновацій

Міжнародна виставка «Сучасні навчальні заклади»

зустрічі з випускниками програм міжнародного освітнього обміну, редакторами періодичних видань, авторами посібників, ін.

інформаційні ярмарки, естафети управлінських ідей

книжкові виставки «Управління сучасною школою»

обмін інформацією у ЗМІ, веб-порталі, мережевій спільноті управлінців